

Strategia umiędzynarodowienia Instytutu Nauk o Polityce i Administracji UMCS w latach 2022-2026

Umiędzynarodowianie jest dominującą tendencją rozwoju szkolnictwa wyższego w skali globu, potwierdzeniem funkcjonowania cywilizacji wiedzy i edukacji. Powstała globalna przestrzeń badawcza i edukacyjna, w której rywalizują nie tylko uniwersytety, ale i państwa, a jakość prowadzonych badań, jakość oferty dydaktycznej, umiejętność przyciągania zagranicznych studentów i wysoko wykwalifikowanej kadry naukowej, umiędzynarodowianie wyników prowadzonych badań naukowych i zaangażowanie w proces dydaktyczny na zagranicznych uczelniach, stały się symbolami cywilizacyjnej atrakcyjności i nowoczesności.

Instytutu Nauk o Polityce i Administracji UMCS (nazywanego dalej Instytutem) w procesach tych nie może zabraknąć. Umiędzynarodowienie jest dla niego wyzwaniem i szansą. Jest wyzwaniem i szansą na zwiększanie jakości prowadzonych badań i włączania do nich partnerów zagranicznych, na podnoszenie jakości i innowacyjności procesu dydaktycznego, na poszerzanie oferty dydaktycznej, na podnoszenie jakości infrastruktury, wyposażenia biblioteki oraz administracyjnej obsługi studentów i nauczycieli akademickich, szansą na zwiększenie rozpoznawalności i budowanie marki w Polsce i w środowisku międzynarodowym. Przedmiotem umiędzynarodowienia są badania naukowe w dyscyplinie nauki o polityce i administracji i kierunki kształcenia z tą dyscypliną powiązane.

Umiędzynarodowianie Instytutu i wykorzystanie związanej z tym szansy warunkowane jest sprzyjającymi czynnikami wewnętrznymi i zewnętrznym. Do czynników wewnętrznych należy: 1) uczynienie umiędzynarodowienia jednym z priorytetów UMCS, czego potwierdzeniem jest *Strategia Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie w latach 2019-2025*, Lublin 27 marca 2019 r., powiązany z nią *Strategiczny program umiędzynarodowienia badań UMCS na lata 2020-2024*.

Harmonogram, struktura, plan, Lublin 2020; 2) dotychczasowe osiągnięcia i doświadczenia w zakresie międzynarodowej współpracy naukowej i dydaktycznej, zwłaszcza wynikające z realizacji strategii umiędzynarodowiania ówczesnego Wydziału Politologii w latach 2016-2021; 3) dynamiczny rozwój kadry naukowej Instytutu znającej języki obce i prowadzącej badania naukowe na wysokim poziomie, a w konsekwencji wysoka jakość oferty dydaktycznej; 4) poszerzanie liczby partnerów zagranicznych Instytutu, 5) poszerzanie oferty kształcenia w językach obcych. Działania na rzecz umiędzynarodowiania badań i kształcenia są zgodne z misją Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, dokumentem *Strategia Instytutu Nauk o Polityce i Administracji Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie w latach 2020-2025* oraz *Kodeksem etyki nauczyciela akademickiego UMCS* z 26 maja 2021 roku.

Do czynników zewnętrznych należy: 1) członkostwo Polski w Unii Europejskiej i innych środkowoeuropejskich organizacjach regionalnych jak Grupa Wyszehradzka, umożliwiające pozyskiwanie finansowania na wsparcie umiędzynarodowiania badań i kształcenia; 2) położenie geopolityczne umożliwiające rozwijanie współpracy naukowej i dydaktycznej z partnerami – należącymi także do priorytetowych kierunków naszego państwa – na obszarze poradzieckim oraz Dalekiego Wschodu; 3) zaangażowanie władz miasta Lublin w umiędzynarodowianie uczelni wyższych ze szczególnym uwzględnieniem formuły „kompetencji wschodnich”. Istotnym sukcesem – mimo ciągłej dominacji studentów z obszaru poradzieckiego – jest stałe różnicowanie i poszerzanie geograficznych kierunków pochodzenia studentów zagranicznych; 4) relatywnie niskie koszty studiowania w Polsce na tle państw zachodnich i relatywnie niskie koszty utrzymania w Lublinie na tle innych miast polskich; 5) spójność dotychczasowych działań Instytutu na rzecz umiędzynarodowienia z dokumentem MNiSzW *Program umiędzynarodowienia szkolnictwa wyższego* z 2015 roku.

I. Cele strategiczne umiędzynarodowiania Instytutu Nauk o Polityce i Administracji UMCS

Do celów strategicznych Instytutu w zakresie umiędzynarodowiania należy:

- a) rozwój potencjału badawczego Instytutu poprzez wzmocnienie międzynarodowej współpracy naukowej;
- b) umiędzynarodowienie kadry akademickiej;

- c) umiędzynarodowienie procesu dydaktycznego związanego z dyscypliną nauki o polityce i administracji i kadry administracyjnej za ten proces odpowiedzialnej;
- d) pozyskiwanie finansowania na działalność badawczą i dydaktyczną;
- e) umiędzynarodowianie promocji i wizerunku Instytutu;
- f) rozwój umiejętności i kompetencji międzynarodowych studentów;
- g) zwiększenie rekrutacji studentów, w tym studentów zagranicznych.

II. Cele szczegółowe umiędzynarodowiania Instytutu Nauk o Polityce i Administracji UMCS

1. Zarządzanie umiędzynarodowianiem Instytutu

Niezbędne jest wdrożenie i zapewnienie sprawnego funkcjonowania systemu zarządzania umiędzynarodowieniem Instytutu. Po pierwsze, powołanie Pełnomocnika Dyrektora Instytutu ds. Umiędzynarodowienia w sprawach dydaktyki współdziałającego także z Dziekanem Wydziału. Zadaniem Pełnomocnika jest bieżące wykonywanie strategii, koordynowanie działań powołanych przez Dyrektora Instytutu osób odpowiedzialnych za przydzielone zadania w zakresie umiędzynarodowiania. Niezbędne jest zatrudnienie – wspierającego Pełnomocnika - pracownika administracji do spraw umiędzynarodowiania lub utworzenie stanowiska do spraw informacji, promocji i umiędzynarodowiania.

Po drugie, powołanie Zespołu ds. Umiędzynarodowienia, w którego skład wchodziłby Pełnomocnik ds. Umiędzynarodowiania jako jego kierownik i osoby odpowiedzialne za przydzielone zadania w zakresie umiędzynarodowiania. Do obowiązków Zespołu należy monitorowanie wykonywania strategii, przegląd zasobów Instytutu w zakresie umiędzynarodowiania, ocena możliwości finansowania tych działań i przygotowywanie materiałów dla Dyrektora Instytutu oraz dla Dziekana Wydziału w sprawach dydaktyki.

Po trzecie, przygotowanie przez Pełnomocnika ds. Umiędzynarodowiania - przy współpracy z Dyrektorem Instytutu, Zespołem ds. Umiędzynarodowiania oraz Dziekanem Wydziału w sprawach dydaktyki – harmonogramu wdrażania strategii umiędzynarodowiania.

Po czwarte, opracowanie przez Pełnomocnika ds. Umiedzynarodowania przy współpracy z Dyrektorem Instytutu, Zespołem ds. Umiedzynarodowania i dziekanem Wydziału w sprawach dydaktyki strategii i organizacyjnych rozwiązań służących komunikacji Instytutu w zakresie umiedzynarodowania ze szczególnym uwzględnieniem obiegu informacji, identyfikacji wizualnej, strony internetowej, obecności w mediach społecznych, przygotowywaniem materiałów promocyjnych, przygotowywaniem planów działań informacyjnych i promocyjnych, cyklicznych imprezy promocyjnych, np. doroczne spotkania partnerów międzynarodowych.

Po piąte, szczególnie istotnym elementem zarządzania umiedzynarodowaniem Instytutu jest opracowanie koncepcyjne i organizacyjne działań promocyjnych. W tym celu niezbędne jest opracowanie systemu upowszechniania informacji o Instytucie i Wydziale w odniesieniu do „kierunków politologicznych”, obecność w mediach społecznościowych, działania na rzecz obecności w międzynarodowych rankingach, wspieranie udziału kadry akademickiej w międzynarodowych towarzystwach, radach naukowych, sieciach ekspertów, itd.

2. Partnerzy międzynarodowi

Umiedzynarodowanie badań w dyscyplinie nauki o polityce i administracji i związanego z nią kształcenia wymaga partnerów zagranicznych. W tym celu niezbędne jest – po pierwsze - skonsolidowanie partnerstw międzynarodowych Instytutu oraz pozyskiwanie nowych. W odniesieniu do tych ostatnich uzasadnione jest wykorzystywanie dla potrzeb Instytutu i Wydziału w sprawach dydaktyki kontaktów naukowych pracowników, analizy sprawozdań z ich wyjazdów zagranicznych do poszerzania zakresu partnerów współpracy. Oznacza to stały monitoring możliwości współpracy z partnerami zagranicznymi. Istotnym elementem kultury akademickiej pracowników Instytutu korzystających z dotacji na wyjazdy zagraniczne powinno stać się pozyskiwanie i dostarczanie informacji o możliwościach współpracy z nowymi partnerami, w ramach jednak priorytetów określonych w niniejszej strategii. Po drugie, włączenie partnerstw międzynarodowych do rozwoju Instytutu ze szczególnym uwzględnieniem możliwości tworzenia nowych lub włączania się do istniejących konsorcjów międzynarodowych badawczych lub dydaktycznych, włączania się do

innych międzynarodowych sieci współpracy uczelni partnerskich, działań na rzecz akredytacji zagranicznych.

Główne działania Instytutu w tym zakresie to:

- a) określenie strategicznych kierunków umiędzynarodowiania i powiązanych z nimi partnerów jak uczelnie/instytuty, wydziały pozostające z Instytutem w stałej współpracy naukowej i dydaktycznej;
- b) utworzenie dla każdego kierunku strategicznego systemu regularnych kontaktów w postaci m. in. mobilności kadry i studentów, wizyt i kwerend, wspólnych publikacji i konferencji, wspólnych projektów badawczych, włączania *visiting professors* w kształcenie na UMCS i pełnienie roli *visiting professors* pracowników UMCS na uczelniach zagranicznych;
- c) przegląd dotychczasowych partnerstw międzynarodowych, ocena ich efektywności i - o ile jest to uzasadnione - wskazanie działań wzmacniających współpracę;
- d) zmniejszenie asymetrii struktury partnerów zagranicznych w wyraźną dominacją tych w Europie Wschodniej (co ma też zalety) i dążenie do większego zróżnicowania geograficznych kierunków umiędzynarodowiania;
- e) utworzenie nowych lub przystąpienie do istniejących konsorcjów badawczych lub dydaktycznych w celu m. in. stałej współpracy przy pozyskiwaniu środków na badania, wspierania dydaktyki, tworzenia systemów certyfikacji, itp.;
- f) udział Instytutu w sieciach akademickich, sieciach szkół wyższych lub sieciach poszczególnych kierunków i innych formach akademickiej międzynarodowej współpracy wielostronnej jak np. *European Association for International Education*, itd.;
- g) współpraca z organizacjami międzynarodowymi podejmującymi także tematykę międzynarodowych badań naukowych lub szkolnictwa wyższego jak np. Unia Europejska, UNESCO, UNDP, Rada Europy, Grupa Wyszehradzka, a zwłaszcza Fundusz Wyszehradzki;
- h) nawiązanie współpracy z fundacjami wspierającymi badania akademickie i edukację jak np. Fundacja Fulbrighta i inne;
- i) rozwój programu praktyk międzynarodowych dla studentów i partnerstw z praktykodawcami międzynarodowymi;

- j) współpraca – zwłaszcza w związku z procesem dydaktycznym i możliwością praktyk międzynarodowych - z podmiotami „nieakademickimi” jak organizacje społeczeństwa obywatelskiego (NGOs), korporacje transnarodowe, i inne;
- k) opracowanie koncepcji i cykliczna realizacja wydarzenia integracyjnego dla partnerów międzynarodowych Instytutu, np. *International Week*, łączącego partnerów współpracy badawczej i dydaktycznej;

3. Umieędzynarodowianie badań naukowych

Badania naukowe, będąc obowiązkiem nauczycieli akademickich, mają służyć podnoszeniu prestiżu i pozycji Instytutu w środowisku międzynarodowym, a jednocześnie zapewniać wysoką jakość kształcenia. Do priorytetowych kierunków i form aktywności pracowników Instytutu należy zaliczyć:

- a) poszerzanie – z uwzględnieniem priorytetów strategicznych – sieci zagranicznych partnerów badań naukowych z podpisanymi umowami o współpracy;
- b) intensyfikacja działań pracowników i władz Instytutu na rzecz pozyskiwania i realizacji międzynarodowych projektów badawczych, udział w konsorcjach naukowych i innych formach międzynarodowej współpracy badawczej;
- c) opracowanie i realizacja wsparcia organizacyjnego i finansowego wniosków o międzynarodowe projekty badawcze, nawiązywania kontaktów z przyszłymi partnerami tych projektów, konsultowania projektów na etapie ich przygotowywania;
- d) opracowanie koncepcji i form organizowania cyklicznych konferencji, seminariów odzwierciedlających priorytety badawcze Instytutu, umożliwiających międzynarodowe aktywizowanie pracowników i długoterminową współpracę z partnerami zagranicznymi;
- e) zwiększanie liczby publikacji w wysoko punktowanych czasopismach i wydawnictwach zagranicznych oraz zwiększenie obecności publikacji pracowników Instytutu w międzynarodowym obiegu naukowym, także poprzez takie fora jak Academia.edu, ResearchGate, i inne;

- f) udział w konsorcjach naukowych i innych formach międzynarodowej współpracy badawczej;
- g) tworzenie lub przyłączanie się do istniejących międzynarodowych zespołów badawczych w celu prowadzenia badań i wnioskowanie o ich finansowanie;
- i) kontynuowanie pozyskiwania środków finansowych na tłumaczenie monografii autorstwa pracowników Instytutu w celu ich publikowania w wysoko punktowanych wydawnictwach zagranicznych;
- j) zwiększenie indywidualnej aktywności pracowników naukowo-dydaktycznych w zakresie pozyskiwania środków na prowadzone badania z zagranicznych fundacji lub innych instytucji;
- k) zwiększanie obecności naukowo-badawczej profesorów zagranicznych w Instytucie, korzystanie z programów NAWA, NCN, FNP i innych na rzecz realizacji tego celu;
- l) zwiększenie obecności pracowników Instytutu w międzynarodowych towarzystwach naukowych, radach redakcyjnych czasopism, gremiach decyzyjnych, sieciach eksperckich, itd;
- m) z uwzględnieniem priorytetów strategicznych Instytutu wspieranie członkostwa instytucjonalnego i indywidualnego w międzynarodowych towarzystwach naukowych;
- n) przy współpracy ze Szkołą Dokorską Nauk Społecznych kształtowanie sieci partnerów do prowadzenia doktoratów międzynarodowych *co-tutelle*;
- o) współpraca z władzami miasta Lublin w sprawie wspierania międzynarodowej wymiany badawczej np. w programie *Research in Lublin*.

4. Umieędzynarodowanie kształcenia powiązanego z dyscypliną nauki o polityce i administracji

Umieędzynarodowanie procesu kształcenia wymaga rozwijania - z wykorzystaniem dotychczasowych osiągnięć - oferty dydaktycznej dla odbiorcy zagranicznego lub polskiego zainteresowanego oferta międzynarodową. Możliwe formy działań to: a) pełne cykle kształcenia w języku angielskim na poziomie studiów licencjackich i magisterskich oraz zaangażowanie w kształcenie w szkole

doktorskiej; b) moduły kształcenia lub poszczególne przedmioty w językach obcych; c) tworzenie warunków studiowania w zagranicznych uczelniach partnerskich.

Do priorytetów w zakresie umiędzynarodowiania oferty dydaktycznej należy:

a) analiza dotychczasowego stanu i przemyślenie strategii rozwoju kierunków anglojęzycznych z jednoczesnym dążeniem do zwiększania naboru studentów zagranicznych;

b) analiza możliwości i podjęcie działań w sprawie uzyskania akredytacji zagranicznych kierunków polskojęzycznych i anglojęzycznych;

c) rozwój dydaktyki w języku angielskim w ramach realizowanych kierunków kształcenia z uwzględnieniem programów *visiting professors*, oferty zajęć fakultatywnych w języku angielskim i innych;

d) rozwijanie doraźnych, także cyklicznych, realizowanych w języku angielskim form wspierania programów kształcenia, wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych studentów w postaci okazjonalnych wykładów *visiting professors*, seminariów, webinarów także z wykorzystaniem technicznych możliwości zdalnego kształcenia;

e) wspieranie i rozwój różnorodnych form międzynarodowej mobilności studentów – uzupełnianie międzynarodowej wymiany edukacyjnej w ramach programu Erasmus + o praktyki międzynarodowe (*internships*), podwójne dyplomowanie i wspólne dyplomowanie z uczelniami partnerskimi oraz poszerzenie kierunków geograficznych takich pozyskiwania takich partnerów; wizyty studyjne w instytucjach międzynarodowych; włączenie do wymiany w ramach Erasmus + kadry administracyjnej obsługującej studentów na kierunkach anglojęzycznych; zapewnianie wystarczającej liczby i odpowiedniej jakości

f) przemyślenia koncepcyjnego, organizacyjnego i wyraźnego zdynamizowania wymaga funkcjonowanie kół naukowych z umiędzynarodowieniem ich działań i włączeniem studentów i doktorantów zagranicznych;

g) przemyślenie koncepcji tematycznej, formuły organizacyjnej z wykorzystaniem dotychczasowych doświadczeń i cykliczne organizowanie w języku angielskim międzynarodowej szkoły letniej;

h) rozwijanie systemu praktyk międzynarodowych studentów poprzez sformalizowaną umowami współpracę z partnerami zagranicznymi, poszukiwanie

możliwości wsparcia finansowego praktyk studentów, zapewnianie wsparcia organizacyjnego;

i) koncepcyjne i organizacyjne wspieranie nauczycieli akademickich i kadry administracyjnej w pracy ze studentami zagranicznymi poprzez podnoszenie poziomu znajomości języka angielskiego, szkolnie w zakresie kompetencji międzykulturowych, itd.;

j) opracowanie koncepcyjne i organizacyjne programu integracji studentów międzynarodowych w ramach Wydziału i Uniwersytetu;

k) koncepcyjne i organizacyjne opracowanie programu *internationalization at home* służącego rozwijaniu kompetencji międzynarodowych i międzykulturowych wszystkich studentów „kierunków politologicznych” Wydziału;

l) indywidualizacja procesu kształcenia poprzez stworzenie programu *Independent Study* czyli systemu *tutoringu* i *coachingu* dla studentów zagranicznych z uwzględnieniem doktorantów szkoły doktorskiej;

m) kontynuowanie i wzbogacanie form kontaktów z zagranicznymi absolwentami oferowanych kierunków studiów;

n) przemyślenie zasadności oferty studiów podyplomowych dla odbiorców zagranicznych z możliwością ich organizowania z partnerami zagranicznymi;

o) współpraca z władzami miasta Lublin w zakresie wspierania umiędzynarodowienia kształcenia na „kierunkach politologicznych” Wydziału poprzez granty, stypendia, miejsce praktyk, wspieranie możliwości zatrudnienia studentów zagranicznych;

p) analiza możliwości – najprawdopodobniej przy współpracy z władzami miasta i województwa lub innymi instytucjami – wizyt studyjnych dla partnerów zagranicznych w celu zapoznania z akademickością Lublina, kulturą, gospodarką, atrakcyjnością zasobów naturalnych; itd.

5. Mobilność studentów, nauczycieli akademickich i kadry administracyjnej

Koniecznym warunkiem umiędzynarodowienia badań naukowych i procesu dydaktycznego jest mobilność nauczycieli akademickich, studentów i kadry obsługi administracyjnej. W Instytucie w odniesieniu do aktywności badawczej i na Wydziale w odniesieniu do kształcenia konieczne jest doskonalenie systemu stymulacji i wsparcia

mobilność międzynarodowej tych trzech grup. Mobilność międzynarodowa, pozyskiwanie środków ze źródeł zewnętrznych na prowadzone badania powinny stać się trwałą cechą kultury badawczej nauczycieli akademickich i kultury studiowania studentów, a podnoszenie kompetencji poprzez obserwację doświadczeń innych uczelni cechą kultury pracy pracowników obsługi administracyjnej. Możliwe formy działań to:

a) w zakresie mobilności kadry naukowo-dydaktycznej - wspieranie grupowych i indywidualnych wizyt studyjnych, tworzenie stałych programów wymiany z uczelniami partnerskimi, wspieranie zagranicznych szkoleń, zachęcanie do indywidualnej aktywności na rzecz pozyskiwania grantów badawczych z zagranicznych fundacji lub innych instytucji na prowadzone badania, zachęcanie do włączania się do międzynarodowych zespołów badawczych;

b) w zakresie mobilności studentów – wspieranie wymiany w ramach programów Erasmus + i FSS, w ramach partnerstw strategicznych i sieci akademickich, wspieranie programu praktyk Erasmus plus, wspieranie wyjazdów studyjnych grup studentów w ramach projektów międzynarodowych realizowanych z uczelniami partnerskimi;

c) w zakresie mobilności pracowników obsługi administracyjnej – wspieranie wymiany z posiadającymi doświadczenia uczelniami partnerskimi chociażby ze środków w ramach programu Erasmus +;

d) instrumenty wspierania mobilności - dla każdej z wymienionych grup niezbędne jest przemyślenie i stworzenie instrumentów wspierania aktywności międzynarodowej w postaci szkoleń, warsztatów, monitoring możliwości finansowania, wsparcia językowego i organizacyjnego, itp.

6. „Międzynarodowa przestrzeń” Instytutu Nauk o Polityce i Administracji

Umieждународowanie badań i procesu dydaktycznego, związanej z tym mobilności pracowników i studentów wymaga stworzenia w ramach Instytutu i Wydziału w odniesieniu do „kierunków politologicznych” warunków organizacyjnych, specyficznej „przestrzeni” umożliwiającej przeprowadzenie tego procesu i zapewnienie jego wysokiej jakości. Do warunków tych należy zaliczyć:

a) rozwój kompetencji językowych kadry dydaktycznej, studentów i kadry administracyjnej;

- b) wsparcie nauczycieli akademickich, kadry administracyjnej i studentów wyjeżdżających i przyjeżdżających (doradztwo, sesje przygotowawcze, itp.);
- c) stworzenie systemu sprawnej obsługi *visiting professors* i studentów zagranicznych włącznie w odniesieniu do tych ostatnich z procesem rekrutacji;
- d) przy współpracy z władzami miasta Lublin tworzenie dogodnych warunków pracy, studiowania i mieszkania w Lublinie;
- e) rozwijanie kompetencji językowych i międzykulturowych pracowników administracyjnych zaangażowanych w obsługę zagranicznych studentów i nauczycieli akademickich m. in. poprzez warsztaty, szkolenia, *study visits* w uczelniach partnerskich, korzystanie z programów mobilności dla pracowników administracyjnych w ramach Erasmus+;
- f) rozwijanie kompetencji międzykulturowych nauczycieli akademickich Instytutu i studentów Wydziału;
- g) tworzenie warunków integracji społeczno-kulturowej studentów zagranicznych na Wydziale;
- h) rozwijanie systemu monitorowania losów studentów zagranicznych i utrzymywanie z nimi stałego kontaktu po zakończeniu studiów;
- i) stworzenie programu stałych wizyt profesorów wizytujących m. in. poprzez umowy o współpracy z Komisją Fulbrighta, Fundacją Forda, *Civil Society Foundation*, itp.;
- j) podjęcie skoordynowanych działań na rzecz „międzynarodowego wizerunku” Instytutu i Wydziału;
- k) kontynuacja przygotowania w języku angielskim niezbędnych dokumentów, systemu informacji, napisów w budynku, strony internetowej, itd;
- k) dostosowywanie biblioteki, jej księgozbioru i materiałów dostępnych *on-line* do prowadzenia badań i studiowania w języku angielskim.

7. Finansowanie umiędzynarodowiania

Umiędzynarodowianie badań i procesu dydaktycznego wymaga wsparcia finansowego, a to zaś wymaga stworzenia systemu stałego pozyskiwania środków zewnętrznych z różnych źródeł, ze szczególnym uwzględnieniem:

- a) źródeł budżetowych w postaci programów wspierania umiędzynarodowiania szkolnictwa wyższego NAWA, NCN, NCBiR;
- b) środki z Unii Europejskiej na prowadzenie badań i umiędzynarodowianie edukacji na poziomie wyższym;
- c) sponsorzy prywatni, fundacje i inne instytucje międzynarodowe poza Unią Europejską;
- d) współpraca z władzami miasta, województwa i innymi podmiotami.

